

Aldrich Swanson: Han åkte hit. Han åkte hit i - jag tror det var april månad - 1909, You see, och sen gick han 'te - 'te Joliet, men så var han bara en sommar och sen så gick han hit. Han kände Karl Janson, som var 'kontraktare här och dom var ifrån samma trakter ifrån Sverige, se. Så fick han arbete här, så han var snickare ifrån Sverige. Han var möbelsnickare i Sverige, han hade sin egen möbelfabrik där i Sverige.

Lennart Setterdahl: Hade han **det**!

Aldrich Swanson: Ja. En - han själv då - en, och två ibland. Och - så kom han hit, då fick han job på (?) Bodiess. för mobilliftar för automobiles. Och sen så, på sommarn, så fick han börja arbeta på - 'builda', hus - utsides arbete se.

Lennart Setterdahl: Som snickare?

Aldrich Swanson: Ja, så då så sände han för familjen i 19 10.

Lennart Setterdahl: Jaha. Jag sitter tillsammans med Aldrich Swanson i Moline, Illinois. Han föddes 1896, den 13 oktober, i Hamneda, i Sverige. Det är nära Jönköping det?

Aldrich Swanson: Well - inte

L: Eller Ljungby eller?

Aldrich: Nära Ljungby är det.

L: Närmare Ljungby?

Aldrich: Var jag levde?

L: Ja?

Aldrich: Oh - sure, det är bara so far som from härifrån 'te (?), det är bara 20 minuter ungefär.

L: Jaså!

Aldrich: Vi var i Ljungby, jag besökte en kusin i Ljungby.

L: Jaha.

Aldrich: Vi var hemma i - jag hade aldrig vart hemma förrän i -81.

L: Det var första gången?

Aldrich: Det; **förste** gången. Det - förste gången. Så - min son, han hade vart gift i 25 år då. Så Calle, han lever i California, så undrade han om vi ville följa med honom och fira hans 25:e års dag i Sverige och vi tänkte ju inte mycket på det, men så talade vi fram och tillbaka och så gick vi och fick vårt passport då. Vi gick med honom. Och då skulle vi! Då hade jag fått, genom ett brev ifrån min syster, att jag hade en second cousin i Ljungby, but; - vi kom dit, men han var inte hemma då. Men så gick vi tillbaka i -83, vi var i -81 förste gången, vi var -83. Vi sände honom ett kort och sa till om att vi skall komma dit på söndan. Vi skall gå till 'körkan i Hamneda, var jag var konfirmerad och så skulle vi gå 'te honom på eftermiddan. Men istället så kom han rätt 'te 'körkan och tog oss över till Ljungby och vi visiterade med honom där och hade lite och äta förstås, och sen kallade han opp 'te sin syster, som lever rätt i - nära Strömsnäsbruk där, i den närheten, så var vi där på eftermiddan och sen. - Vi hade 'vår motell i Växjö.

L: Se där ja!

Aldrich: Så innan, vi kom dit på fredagnatten I guess, på lördag, lördag, ja, lördan, ja. Så var vi där på lördag natten och så gick vi opp rätt 'te 'körkan där, på söndan och sen på söndag kväll så körde vi 'tebaka 'te Växjö, för vi hade motell där för två nätter se. Sen 'börjte vi 'te köra 'tebaka och köra över 'te Jönköping och över 'te; var hemma, var Hilma, syster lever, dom lever utsidan

L: Hilma, det är Din maka det?

Aldrich: Ja ja. Så hon. Så hon hade två systrar där, Du ser - utanför Göteborg. Så vi stannade där, så ligger vi där, för ett par dar igen. Och så. Men innan vi gjorde det! Vi kom ju 'te, så

gick vi. Lämnade henne med hennes systrar där och jag och min son, och hans hustru, vi körde ner 'te Skåne; 'te Lund och där nere och omkring - och vi var i Lunds kyrka och sen körde vi ner på östkusten, var på östkusten och så kom vi lite snett över där 'te Växjö. Och sen, när vi hade vart där, så körde vi 'tebaka 'te Ljungby; I mean 'Te - 'te hennes 'söstrar ja.
L: Så ni såg halva Sverige då.

Aldrich: Ja, det var en gång. Så den andre, 'siste gången så gjorde vi det också. Då körde vi, took opp henne, var hennes 'söstrar var. Hon var där och 'visita dom när vi körde runt, för hon hade vart där förut. Så var hon där och 'visita. Så vi 'pickade opp henne där. Så körde vi över 'te Uppsala - och Uppsala. 'Hele österkusten, opp 'te Haparanda och opp och saw the midnight sun gick ner - se.

L: Jaha.

Aldrich: Och sen, därifrån så körde vi lite snett västerut och kom ut i Norge och sen startade vi 'tebaka. Det var den siste turen! Men den andre turen, då gick vi opp där och så körde vi opp i. - Min son, han hade ju en bil hyrt och vi hade en bil hela tiden vi var där - and - då körde vi ifrån Göteborg och opp 'te Norge; Oslo och så tog vi en bus tour, up in - up in - in the fjords, back, in three days. A wonderful trip - and then back again.

L: Då såg Du

Aldrich: Hela Sverige.

L: Hela Sverige.

Aldrich: Jag har sett mer av Sverige än många av dom som går dit. Dom går hem och 'visitar sina släktingar och dom ser just en liten plats där.

L: Ja.

Aldrich: 'Förste gången så kom vi 'te Stockholm och då körde vi 'opp 'te Uppsala och så körde vi 'opp 'te Värmland - och 'opp omkring där - och 'te Göteborg och nu 'siste gången, så gick vi 'hele den andre turen!

L: Jaha.

Aldrich: Så - jag har sett hela Sverige!

L: Ja ja.

Aldrich: Och jag tycker vägarna är fina där, stora fina! and när Du går igenom bergen nu, 'stenade väggar - all right. Jag tycker det är fint och dom bygger dom stora fina! 'Fencen - staket? Vad Du - the fence around You know - around the roads. I guess they do it for the

L: För älgar.

Aldrich: Ja, So the deers isn't running on the road yeah. Oh that's wonderful! I like the roads and I think they keep the roads in a very good shape!

L: Jaha.

Aldrich: And You can drive pretty fast You know.

L: Jaha.

Aldrich: Especially when we came under the fall. We did get up to 110 kilometers.

L: Jaha.

Aldrich: Otherwise it's 90 kilometers most of the time.

L: Det var mera än när Du lämnade Sverige.

Aldrich: Va?

L: Det går fortare nu än när Du lämnade Sverige.

Aldrich: Oh Gosh Yes.

L: Hur var det när Du bodde kvar hemma? Du var född på en liten gård.

Aldrich: Well. -

L: Din pappa var möbelsnickare.

Aldrich: Ja.

L: Ja. Och - han anställde en person då?

Aldrich: Det berodde på hur mycket han hade att göra, en och två, ibland var han själv - Du vet.

L: Men han försörjde sig på det arbetet?

Aldrich: Å ja, sure.

L: Hur många barn var ni i familjen?

Aldrich: Vi var fem.

L: Fem stycken.

Aldrich: Ja. Så han byggde. Jag var född i ett hus, lite - andra sidan 'lagårn där. Och sen köpte han och hanterade en tomt, så byggde han ett hus där - se. Så det var rätt, rätt nära Hamneda 'körka.

L: Jaha.

Aldrich: Hamneda 'körka just är den andra sidan vägen. Kanhända att det är en ny väg nu också! Vägen är här - innan. Vårt hus här gick över gamla åbron. Nu den gamla åbron får dom ju inte köra på even. Nu får dom gå på den 'nye bron över, för den 'andre är för smal - se.

L: Jaha.

Aldrich: Men då var det just bara en gammal gravel road Du vet se och då var vårt hus här och så 'körkan var rätt upp och skolan var rätt upp här också.

L: Så Du hade nära till skolan och till kyrkan då?

Aldrich: Å ja. Ja. Sure.

L: Du gick i kyrkan där nere i Hamneda?

Aldrich: Å ja sure, ja sure. Jag var konfirmerad i 'körkan. Å ja.

L: Är Var Du en utav de äldre i familjen?

Aldrich: Min syster är äldst, sen är jag härnäst.

L: Jaså.

Aldrich: Ja.

L: Så Du fick börja att hjälpa pappa då ute i verkstaden?

Aldrich: No inte i verkstan, jag var för liten Du vet.

L: Inte det?

Aldrich: No jag var för liten, men jag gjorde allting. Jag hjälpte till. Jag fick gå med höns och grisar och allting sånt där och springa.

L: Hade ni kor också?

Aldrich: Å ja vi hade en ko. Och så gick jag ärenden, Du vet och allt sånt där. Det fick jag ju göra - Du vet, but -

L: Men Du fick inte hjälpa till i verkstaden?

Aldrich: No, jag var inte stor nog Du vet.

L: Ja men om han åkte 1909?

Aldrich: Ja.

L: Då var Du: -09, då var Du 14 år.

Aldrich: No no, jag var bara 13 när jag kom hit.

L: 13 år ja.

Aldrich: Jag var 13 när jag kom hit! Jag var 13 ½ när jag kom hit.

L: Jaha ja. Så Du fick inte börja då att arbeta i verkstan?

Aldrich: No no. No.

L: Han var rädd att Du skulle skada Dig med sågar och svarvar och sådant.

Aldrich: Ja jag vet inte vad det var. Jag vet inte vad det var, but - vi hjälpte honom ibland even. Han köpte en svarv - Du vet.

L: Svarv ja.

Aldrich: Han böjde ben för bord och allting, Du vet - och då var det en trampa Du vet. Det var ju ingen elektricitet och ingenting! Allting var hand. Lampljus och allting. Ibland 'satt han ett stor, var ett roterhjul på den här

L: Svarven.

Aldrich: svarven, Du vet och sen trampade han. Ibland stod vi och hjälpte honom och trampa!

L: Men Du fick inte använda stämjärnen?

Aldrich: No no no. Men; jag fick stå ute och hugga ved! och såga ved fick jag göra!

L: Jaså.

Aldrich: Jag 'huggde ved med en liten yxa och med en stor yxa. Han hade hand a kind of 'körkan också. Då tog vi in ved där, Du vet.

L: Jaså han var kyrkvaktare?

Aldrich: Ja, på side, det var på sidan, I think, ett arbete se. Jaa.

L: Eldade han i kyrkan då på söndagen?

Aldrich: Va?

L: Eldade han i kyrkan då på söndan?

Aldrich: Oh ja sure.

L: Han fick gå upp tidigt på morgonen?

Aldrich: Ja, men jag gjorde det inte förrän han hade gått. När han gick sen, 'näste jul, då var det en annan som skulle 'cara' det ser Du. Och han visste ju inte. Jag hade till och visa honom vet Du 'te och elda.

L: Eldade de i kaminer?

Aldrich: Det var stora, stora sådana här runtom, Du vet. Stove. höga; .. vad Du kallar dom. Vi kallar dom **stove** här of course!

L: Ja. Stod de inne i kyrkan?

Aldrich: Va?

L: Stod dom inne i kyrkan?

Aldrich: Ja, det var stort här! Det var en gång där. Det var en gång här och sen var det sidgångar med dörrar.

L: Ja.

Aldrich: och rätt där vid ena sidan var en stor

L: kamin.

Aldrich: Så. Ja, stor. Och där hade vi att bära in ved - Du vet. Det var 'te och hjälpa dom och bära in ved Du vet! Och så köpte dom lite kol också, lite kol 'te och börja med.

L: Så det bar ni in i kyrkan då?

Aldrich: ja, vi bar den. 'Körkan **var här** och så skolan **var här** och rätt där hade Du en plats var Dom, var dom köpte 've'n ifrån. En skopa för pannan dom körde in här. Rätt 'te och såga av dom 'te och komma in längd där, i mitten se. Och så klyva dom en del, Du vet. En del var sådana där kuppit 'björker Du vet, de var kilat fast. Så de sista årena, när han hade gått, han gick i april se.

L: 1909.

Aldrich: Ja, så den vintern, då hade jag 'te och göra det själv. 'Te och såga ved och 'cutta av.

L: Jaså, Du fick klara det!

Aldrich: Å ja! Å ja!

L: Och Du eldade i kyrkan också?

Aldrich: Ja jag hjälpte honom - Du vet - han som skulle vara där - You see. Jag gick med, even han var rädd 'te gå igenom. Om julen, då det var mörkt, då var han rädd. Han kom över till vårt, Du vet.

L: Han var rädd för att gå in i kyrkan.

Aldrich: Ja jag gick med honom in i 'körkan!

L: Du var aldrig mörkrädd?

Aldrich: No no! Never no! Vi fick gå in och spenta sticker Du vet och börja.

L: Till och börja med.

Aldrich: Peta sönder, Du vet, hårda dom, to get dom started. Ja ja. Å ja. Å ja.

L: Då fick ni börja tidigt på morgonen, klockan tre eller fyra?

Aldrich: Å ja, Å det var tidigt! Förste servicen var klockan fem I guess och så började dom 'te ringa!

L: Klockan fem!

Aldrich: Den 'förste - dom hade två services I think. Var det inte fem?

L: På söndag morgon! Nej det var på juldagen.

Aldrich: Vid juldan, ja ja men. Juldan, ja. Ja, då kom man ju på mitt i natten, jag hade 'te och gå 'opp och hjälpa honom, se 'te och elda ja. Ja.

L: Det var den gamla goda tiden.

Aldrich: Ja det var det. Och - Ja jag var för liten, jag kunde inte ringa i klockorna - Du vet. Dom hade två 'klocker, en stor och en liten, ringa och harmoniera Du vet.

L: Det kunde Du inte, Du var för liten.

Aldrich: Ja, det var jag för liten 'te, men dom hade två, det var alltid en annan. En pojke. Han var just fullväxter gosse och 'brukte hjälpa till se. Men nu har dom inte dom!

L: Det är elektriskt nu ja.

Aldrich: Ja! Jag 'språka, när jag var hemma, vi just kom dit. Prästen som skulle predika, han kom ut ifrån, vad som var skolan förut; men nu har dom det för Folk hus: kommittémöten och sånt - I guess. Och - så jag 'fråga honom! "Well", sa han, "ja", sa han. "Dom 'klockerna har han, men dom låter inte så gott nu" sa han. "Det är electric nu". Dom kan inte harmoniera sig.

L: Jaså det fanns två stycken så det skulle bli harmoni?

Aldrich: Ja, så. Det var en stor stor så, och så en lite åt det mindre - se. Och dom bägge var st,ora, men en var väldigt stor Du ser, och de hade 'te och trampa dom 'te och komma igång, så de hade 'te och harmoniera dem. Han sa, prästen där: dom har dom, men de låter inte så nu. Dom är inte.

L: Hörde Du kyrkklockorna när Du var hemma?

Aldrich: Jaa, I guess I did. Jag måste ha gjort det, I guess. Jag kan inte komma ihåg det, men det måste jag ha gjort! För vi var där.

L: Jaha. Var Dina syskon för små för att hjälpa till?

Aldrich: Å, Ja, dom var ju små.

L: Dom var små ja.

Aldrich: Oh sure.

L: Vad berodde det på att pappa ?

Aldrich: Va?

L: Vad berodde det på att pappa lämnade möbelfabriken och åkte över hit till Amerika?

Aldrich: Varför? Varför?

L: Ja.

Aldrich: Well. En thing var ju det att han kunde se att fabriken tog över, Du vet.

L: De större fabriken?

Aldrich: 'Di kan inte betala för att göra handarbete, Du vet.

L: Vad gjorde han för möbler?

Aldrich: Allting!

L: Stolar, och -

Aldrich: Bäddar och bufféer och stora fina bord och

L: Gjorde han dem på beställning eller sålde han dem till en affär?

Aldrich: No no. Dom kom over.

L: De beställde?

Aldrich: Ja, de gjorde. Kom in. Ja.

L: Och det blev sämre och sämre?

Aldrich: Ja. Och så var det en som hette Karl Janson. Det var därför också. Han hade vart här förut, se - och han var ifrån Moline här se. Och han kom hem och han skräppte ju för far om hur bra det var här - Du ser. Så han tänkte kanske då att det vore en god idé 'te att go and komma hit! Men han ville inte komma 'te Moline, för han trodde kanske att han skräppte lite för mycket, förstår Du.

L: Jaha.

Aldrich: Men; en annan granne, längre opp, dom hade två pojkar. En hade gått till Joliet. Så han tänkte: jag tör gå 'te honom istället se - och han hade en .. en groceryaffär där, så han gick 'te honom.

L: Var det en bekant?

Aldrich: Det var en bekant 'te honom se. Den andre, Karl Janson; var en bekant också of course! Men han tyckte han kom rätt. Så; därför gick han 'te Joliet instead of komma hit först. Men se; då på vintern var det inte mycket snickeriarbete i Joliet, för det är mer steel - You know.

L: Stålarbete; ja.

Aldrich: Ja. Så gick han hit och 'visita Karl Janson och då fick han arbete här med detsamma, där man gjorde bodies för automobiles.

L: Jaha.

Aldrich: Och så arbeta han där på vintern. På sommarn gick han ut och arbeta på

L: byggen.

Aldrich: Så det - det är hela historien det.

L: jaha. Det var bestämt att han skulle åka först och att ni skulle komma senare?

Aldrich: Well det var inte bestämt vi skulle komma efter! But han - rätt han var här och såg things around och så bestämde dom ju sedan.

L: Att familjen skulle komma efter ja.

Aldrich: Till Amerika.

L: Jaha.

Aldrich: Förut så hade han tänkt 'te och skicka två av oss, jag och min äldsta syster först.

L: Jaså.

Aldrich: Ja, - tänkte dom. Men så sen så ändrade dom sig och sände hela familjen.

L: Hela familjen ja.

Aldrich: Ja. Dom kom hemifrån Sverige - Du vet. Dom tänkte; att just bara för vi var konfirmerade, så 'kunne vi gå ut och arbeta **här** - I guess Men dom språka omkring, så fann dom ju ut att det gick ju inte här - Du vet! Så sände dom för 'hele familjen se.

L: Hur gick det hela till? Fick ni göra auktion på hela det lilla ställe ni hade?

Aldrich: Å ja. Dom sålde huset och - möblerna och alltihop.

L: Alltihopa? Du kommer ihåg det?

Aldrich: Å ja, jag kommer ihåg lite om det.

L: Jaa, Du var ju så pass gammal då, 13 år.

Aldrich: Ja. Ja.

L: Men då hade Du konfirmerats och gått i skolan.

Aldrich: Ja.

L: Vad sa mamma om att bryta upp ifrån hemmet och att lämna sina föräldrar?

Aldrich: Well - se hon bara -

L: Var hon intresserad av att flytta?

Aldrich: Jag tror, jag vet ju inte mycket om det, but om Du tänker Dig. Because hennes mor var 'dö förut och hennes far dog strax efter vi kom hit I think. Vi hade inte vart här så värst länge efter hennes far dog.

L: Men hon hade syskon kvar i Sverige?

Aldrich: Jaa, det måste hon ha 'ha'tt. Se hon hade en syster in Denmark och så hade hon en syster i Ljungby. Dem .. henne kände jag, för när jag var liten pojk, så hade dom. Jag stanna för en vecka I guess i deras hem i Ljungby.

L: Jaha.

Aldrich: och jag vet hon sydde en liten kostym för mig Du vet; sammetskostym, det kan jag komma ihåg. Och hennes man, han var a head utav electric systemet i Ljungby, så han togo mig ut och visa mig alla dom 'fine .. pipes there and copper pipes and all. And all things were shined up - You know - and nice - and everything, I mean. I can remember that, a part of it. I think I was, mabee three years old, around there mabee.

L: Jaså.

Aldrich: Yeah.

L: Hade de elektriskt ljus i Ditt hem också?

Aldrich: No no no.

L: I kyrkan, vad hade dom för ljus där?

Aldrich: No ljus.

L: Stearinljus?

Aldrich: Vi gick dit och satte stearinljus! För dom hade sådana där stora stakar och satte i bänkarna Du vet och så hade dom stora 'ljuskroner.

L: De hade ljus i bänkarna?

Aldrich: Ja. dom hade stakar, Du vet.

L: I bänkarna?

Aldrich: Jaa. Dom tog ju ner dom efter jul of course och 'la dom undan. Vid jul kom dom ju, satte i alla dom här stakarna, dom var långa och så rikta ljus i där och så hade dom ljuskrona inne i gången, or vad Du kallar det där opp över.

L: Det var bara vid större högtider som dessa ljus var tända?

Aldrich: Å ja sure, sure.

L: En vanlig söndag var de inte tända?

Aldrich: No no no no. Så då gick vi upp där och hade till och hjälpa dom och sätta upp ljusen och kronljusen. Å ja.

L: Använde ni fotogen i hemmet?

Aldrich: Jaa. Ja.

L: Fotogenlampor?

Aldrich: Heads on.

L: Fotogen ja.

Aldrich: Och så hade dom och 'ella med ved - och - vad kallar dom det - torv?

L: Å - torv - ja!

Aldrich: Ja. Då hade dom ju då en riktig spis och så en öppen spis Du vet!

L: Jaha.

Aldrich: Och så en stor, stor ugn var dom baka bröd.

L: Jaha.

Aldrich: Oh man!

L: En ugn ja.

Aldrich: En ugn, ja. Dom putta in. Jag vet inte hur många stora stora! kakor dom skjutsa in där!

L: Jaha.

Aldrich: Ja! ja, det. Men nu har dom ändrat om det. För jag var inne i huset när jag var hemma!

L: Jaså huset står kvar?

Aldrich: Huset! - Å ja! Det står kvar!

L: Så Du kom ihåg då hur det såg ut?

Aldrich: Oh ja, jag kommer ihåg of course, men nu har dom ändrat om det. Jag var inne där i - 81. Vi åkte kring där. Det var konstigt! Min son och jag. Så vi gick upp till kyrkan och gick in där, in i kyrkan. Så; - vi 'kunne inte komma opp! upstairs Du vet! Så - det var en karl ute - ute rätt som var och trimma sin hedge eller vad han gjorde där. Jag trodde det var någon som hade sin egen gravplats därute, men det var han som rätt tog hand om 'körkan nu. Så jag språka med honom och jag sa till honom. Så sa jag till honom vem jag var och var vi 'brukte 'levde. "Oh ja ja"! sa han! "Det är huset rätt där nere! Det är huset där ute"! "Ja", sa jag. "Det vet jag" sa jag"! "Jag vet det"! And; så sa jag till honom: "Vi 'kunne inte komma upstairs". "Å"! sa han, "de stjal så väldigt, så jag hade. Jag ska gå och öppna upp så ni kan gå in och gå upp sen"! Och; det gjorde han. Ja vi gick upp. Du vet, då hade dom orgeln. Du vet; på **den tiden** hade dom 'te och trampa 'orglen.

L: Ja.

Aldrich: Jag 'brukte hjälpa han när skolbarn och läsebarn gick in ibland. För en del hade ju 'te och samlas, jag gick och trampa 'orglen för honom. Å ja. But då hade 'di 'tatt ner; vi hade en som hängde ifrån taket och ner, en liten krona, **så här stor bara**. Så hängde den över 'orglen. I guess nån hade hade hade vart in och 'tatt den. Han sa: "vi har till allting låst för dom skäl så förskräckligt".

L: Det förekom inte på Din tid, när Du var hemma?

Aldrich: No no.

L: Ingen gick in i kyrkan och tog någonting?

Aldrich: **no no no no!**

L: Var kyrkan låst när Du var hemma?

Aldrich: Vål det vet jag inte.

L: Du kommer inte ihåg om Du fick öppna upp på morgonen när Du skulle gå in dit?

Aldrich: Nej jag gick ju inte in på morgonen utan något ärende.

L: Men vid jultiden?

Aldrich: Ja vid jul ja. det kan jag inte 'komme ihåg. Jag har still 'kyrknycklen här!

L: Jaså!

Aldrich: Jag har 'nycklen här!

L: En stor nyckel.

Aldrich: En stor nyckel! Ja! Ja.

L: Så pappa skickade hem pengar då till mamma och er barn, så att ni kunde komma iväg?

Aldrich: Well. Då så fick hon ju, när hon sålde huset - Du vet.

L: Auktion ja. Hon fick pengar.

Aldrich: Auktionen Du vet. Å ja.

L: Så då åkte ni till Göteborg 1910?

Aldrich: No; vi gick inte. No vi gick genom. Vi kom hit på Oscar II, det var den här med

L: Ifrån Köpenhamn eller ifrån Göteborg?

Aldrich: No vi kom här. Vi kom via Helsingborg, sen köpenhamn, och så

L: Å Köpenhamn!

Aldrich: I guess. I guess det var Köpenhamn!

L: Alltså med Oscar II?

Aldrich: Jaa. Oscar. Den här båten som gick direkt över Du vet.

L: Ja ja. Den gick direkt över till New York?

Aldrich: Ja.

L: Det var inte lätt för mamma då, att ha en hel flock barn med sig.

Aldrich: No.

L: Du var den äldsta pojken då?

Aldrich: Ja och Nancy, min närmsta syster.

L: Och Din syster, hon var också med?

Aldrich: Min syster, hon var äldst - men

L: Hur gammal var hon då?

Aldrich: Hon är två år äldre än jag är - se.

L: Två år äldre.

Aldrich: Hon var två och ett halvt år äldre än jag,

L: Jaha, det var

Aldrich: Så hon

L: Vad packade ni ner i koffertarna när ni åkte?

Aldrich: Å - det! Det kan jag inte 'komme ihåg vad hon packa ner! En del som hon tyckte om och sen serviser. Disk- Du vet - kaffeservering och allt sånt där som hon

L: Kaffe och koppar och

Aldrich: Som hon tyckte om Du vet. Och så lite kläder naturligtvis då.

L: Packade **Du** ner någonting särskild som Du tyckte om? Du kommer inte ihåg någonting speciellt?

Aldrich: En - jag kommer ihåg - jag hade en sweater.

L: Jaha.

Aldrich: Hade just köpt innan, köpte en för mig och en för min bror. Jag kan komma ihåg vi hade dem med, det är det enda! Och; jag hade en .. en kostym som dom sydde för mig innan jag blev konfirmerad! of course. Å den, of course, var i där, Du vet!

L: Den var med, ja.

Aldrich: Å den var ju med i där.

L: Pappa hade inte bett er att ta med er några verktyg, eller hyvlar, eller stämjärn, eller någonting i övrigt?

Aldrich: Han hade lite granna med sig - ja.

L: Han hade haft med sig själv?

Aldrich: Lite. Lite.

L: Men ni tog inte med er något ytterligare till honom?

Aldrich: No, vi 'kunne ju inte.

L: Nej. Jag menar: efter ett år här över kanske han kom underfund med att han ville ha något mera ifrån Sverige, men Du kommer inte ihåg det?

Aldrich: No no. No.

L: Så hur var resan över till New York? Kommer Du ihåg resan?

Aldrich: Jag tror inte det var så farligt! Det var lite stormigt ett par dagar - but. Det var ett par dagar - of course; morsan var så rädd att vi skulle vara ute och skada på våra ögon, så att vi inte skulle ..

L: Komma in via Ellis Island?

Aldrich: Ja! Ja Du vet där!

L: Hade hon hört det, att ni måste vara friska när ni kom in?

Aldrich: Jaa, I suppose. Hon hade väl hört det.

L: Jaha,

Aldrich: Ja.

L: så det hade hon fått varning om.

Aldrich: But annars så var det. Vi hade ju 'en stort rum - Du vet. Det var en annan dam i där också.

L: I samma hytt?

Aldrich: Ja. Vi var sex. Se vi var ju fem. Och vi var sex!

L: Sex stycken.

Aldrich: Sex. Hon reste där också. Du vet jag hade en 'opp. Det var ju 'opp och ner - Du vet. Jag hade en 'opp, rätt vid fönstret - Du vet. Det minns jag.

L: Sådana där bunkbäddar?

Aldrich: Ja. Ja.

L: Ni åt i en stor matsal?

Aldrich: Ja. Å ja.

L: Och det var bra mat då?

Aldrich: Å ja, as long as I can remember! Jag kommer inte så mycket ihåg det här nu!

L: Nä nä.

Aldrich: Jag vet inte.

L: Kommer Du ihåg senare när Du landsteg i New York, på Ellis Island?

Aldrich: Ja, enda jag kan komma ihåg. Vi var i ett rum där inne. Inte mycket. Dom här alla koffertarna och allt det skulle öppnas - Du vet och morsan satt där. Så dom kom fram och sålde 'te och äta. Hon köpte en kaka 'brö, jag tror det var 5 cent där. Du milde! Det var en kaka 'brö, 5 cent! Det var ju väldigt billigt! Det kan jag komma ihåg.

L: Det var inga besvär då med att gå igenom Ellis Island?

Aldrich: Inte så långt jag kan komma ihåg.

L: Genomfördes några undersökningar: att titta på ögonen och händer?

Aldrich: Ja, det gjorde dom upstairs. Dom hade 'te och gå igenom some kind of besök upstairs. Genomgång, ja, tror jag dom gjorde.

L: Alla var ni uppe där?

Aldrich: Det tror jag dom gjorde.

L: Jaha.

L: Var pappa och mötte er i New York?

Aldrich: No no. No no! No.

L: Nä. Utan ni kom på tåget själva då?

Aldrich: Jaa, vi kom på där. Jag kommer ihåg när vi kom hit, när vi möttes här i Moline.

L: Så pappa var redan här i Moline då?

Aldrich: Å ja, han var här. Han hade hyrt ett hus här nere på 19/ och 21., men vi var inte där länge, jag tror vi var bara där en månad. Så sen 'flytta dom 'opp på 13:e Ave, och 15th (today) - and så levde vi där about a year, a year and a half I guess - or something like that - and he bought a place up on 12th street.

L: Jaha. Där han köpte huset, det var ett svenskt område då?

Aldrich: Å det är

L: Det var andra svenskar?

Aldrich: Inte många svenskar här.

L: Ja - men då när ni kom 1910, var det mest svenskar där på 12th street och?

Aldrich: Ja, det vet jag inte, men det var en del svenskar. Det var många svenskar omkring 'den hörnet' där och västerut här var dom är belgare; alltså Belgians

L: Alltså - de var för sig själva?

Aldrich: No, but I mean; dom börjar mer här. Of course, meste stan när vi kom hit - det var ju ner i stan, Du vet!

L: Nere i stan ja.

Aldrich: Herregud! Det var

L: Så det var öppet här då?

Aldrich: Ja, en del platser, sure. And - det var ju inte even kuperat Du vet där 1910 1911.

L: Så det här fanns inte 1911 då?

Aldrich: Ja, det kan jag inte komma ihåg, det minns jag inte. Kommer inte mycket ihåg. But jag minns det var som storen- och bankerna och allting, det var ju nere på 3:e Ave.

L: Ja. Och det bodde folk där med?

Aldrich: Well dom var ju, shop-erna var ju.

L: Alldeles intill ja?

Aldrich: Intill så hade dom bankerna. Jag minns; jag var med morsan när hon köpte - köpte diskeporlin, tallrikar och allting där nere. Hjälpte henne bära hem det den första veckan vi var här. Men sen så började dom. Sen började det komma 'opp. Stan är ju nere på 5:e Ave nu Du vet se och den var där nere på 3:e Ave på **den tiden**.

L: Jaså 3:e avenue!

Aldrich: Ja! Å ja.

L: Där var själva ströget då?

Aldrich: Ja.

L: Det var stora gatan då i Moline?

Aldrich: Ja.

L: Den gick vid järnvägen?

Aldrich: Ja, den andra sidan.

L: På andra sidan järnvägen?

Aldrich: Måste det ha vart.

L: Jaha!

Aldrich: Ja.

L: Jaså, **där var det!**

Aldrich: Ja det var 3:e. Ja, det var - det var den gamla goda tiden.

L: Fanns det affärer där då där folk kunde prata svenska

Aldrich: Å ja! Å ja!

L: På 3rd Ave?

Aldrich: Well - ja, jag köpte inte mycket. Men sen 'movade dom 'opp så dom kom 'opp på 5:e. Cause jag var inte mycket i affärer då, Du vet. Senare så kom dom 'opp på 5:e. Rätt efter, I guess, så 'movade dom 'opp: banken kom 'opp på 5:e Ave och det var på 15:e; se: affärer var dom säljer kläder och möbler och det var en annan affär. Det var två av dem shoe store, dom var svenskar. Dom kunde språka svenska.

L: Jaha. Ödén och Josefssons, dom var där nere?

Aldrich: Josefssons?

L: Ja.

Aldrich: Ja, dom är

L: Och Ödén?

Aldrich: Och Ödéns, ja.

L: Beklädnadsaffären?

Aldrich: Ja.

L: Dom var på 5th Ave?

Aldrich: Ja, 'di var på 5th Ave, because det är inte något där.

L: Nä nä dom har flyttat nu där - ja.

Aldrich: Flyttat ut nu - ja.

L: Ja. Men på den tiden var dom där nere.

Aldrich: Jag tänker: Ödéns, jag kan inte komma ihåg dom på den tiden, but senare så var dom på 13/21, på hörnet av 13 och 21 och 5th Ave.

L: Jaha!

Aldrich: Men sen så 'flytta dom ut på 5:e Ave lite österut och- och sen så 'flytta dom ut där.

Där är different things nu. Dom gör cabs, dom kallar dom för bodies - or something.

L: Å - på så vis.

Aldrich: ja. Så dom gjorde.

L: Så där arbetade Din pappa då, det första han kom hit till Moline?

Aldrich: Det första han kom hit, ja.

L: Som modellsnickare, eller vad gjorde han.

Aldrich: Han gjorde bodies. Dom är gjorda utav, 'bodiesarna är gjorda utav trä

L: Utav trä.

Aldrich: Sure. Hela 'bodies-arna.

L: Jaha. Och det höll han på med i ett år ungefär?

Aldrich: No bara på vintern, jag tänker.

L: Så det var inget arbete under sommaren?

Aldrich: Sen gick han ut och arbeta utsidan på sommaren, på byggnader.

L: Var han van vid detta arbete, eller var det Karl Janson som sa till honom att det var bättre betalt?

Aldrich: Ja det vet jag ju inte.

L: Det fanns inga möbelfabriker i Moline?

Aldrich: Well Du vet det var bättre, det var mer betalning om han kom ut och han hade idéer hur 'te och bygga, Du vet. Han hade byggt hus, hjälpte andra.

L: Jaså han kunde med det ifrån Sverige?

Aldrich: Å ja. Oh ja. Å, ja, han byggde huset var vi levde. Jag tror han hjälpte andra.

L: Så han funderade aldrig på att åka till Rockford, för där fanns ju möbelfabriker?

Aldrich: Var?

L: I Rockford?

Aldrich: Oh no, han gick inte till Rockford, no.

L: Han talade aldrig om det?

Aldrich: No. Dom hade en här också, Du vet, i Moline; a furniture company. Det var här i Moline. They had that.

L: Å hade dom det!

Aldrich: O ja, Moline furniture company, det var här i västra ändan här nere.

L: Var den ägd av svenskar?

Aldrich: Ja det var svenskar som hade den.

L: Det var det.

Aldrich: But - om dom 'kallte sig svenskar - det vet jag inte, men det var många svenskar som arbetade där nere, det vet jag.

L: Jaså det var det.

Aldrich: Å han som hade fabriken på den tiden, han levde i det här stora huset här på 12:e St och 16th Ave, a big white house.

L: Ja ja.

Aldrich: That's were he

L: Vad hette han?

Aldrich: Johnson.

L: Johnson. Och de tillverkade möbler?

Aldrich: Oh they made, I think, I think they made mostly office furnitures I think. And for banks and so far. I don't know just what they made, but I know there were a lot of Swedes that worked in there.

L: Så Din pappa, han började för Karl Janson då?

Aldrich: No!

L: Han gjorde inte det?

Aldrich: No no. Karl Janson, han var inte mycket till kontraktare då. No. Han var hos vilken kontraktare som helst; som byggde hus och -.

L: Var det många svenska kontraktare här i Moline?

Aldrich: Ja, jag vet inte det.

L: Du kommer inte ihåg det?

Aldrich: No. Jag var inte hemma. Jag var ifrån rätt för flera år se!

L: Å, på så vis ja.

Aldrich: Ja.

L: Jaha.

Aldrich: Så - jag.

L: Så Du vet inte då om svenskarna har byggt Moline, eller om belgarna har gjort 'et?

Aldrich: No. Jag tror det är svenskar som har gjort det, tänker jag!

L: Svenskarna har byggt det?

Aldrich: Jaa. Well.

L: För de sa ju alltid det att: svenskarna, dom kunde alltid hantera en yx och en hammare och en såg.

Aldrich: Ja. Ja, jag gjorde pretty god med en yxa också.

L: Jaså. Sen kom Du ut då. Du behövde inte börja skolan då när Du kom hit, för den var Du klar med?

Aldrich: No.

L: Vad fick Du för arbete?

Aldrich: No jag fick inte arbete, för dom tog ut mig. Min far var bekant med en där ute i Bishop hill.

L: I Bishop hill!

Aldrich: En som han hade, dom var växta tillsammans i Sverige, när dom var barn och han visste han var här - så.

L: Ja.

Aldrich: Och han var här. Så dom 'talte. Dom tog ut mig här! Så jag hade bara varit här i landet en vecka när dom tog ut mig. Så var jag ute på den där farmen hela sommarn.

L: Vad hette han som Du var hos?

Aldrich: Einar Nilson.

L: Nilson.

Aldrich: Ja. Så var jag där ute.

L: Du bodde där då?

Aldrich: Va?

L: Du bodde där ute då?

Aldrich: Jag stannade och hjälpte dom där ute på farmen, så Du ser.

L: Och det var i närheten av Bishop hill?

Aldrich: Ja. It was. Där var, där dom levde - I guess - it was 4 miles ifrån deras och 'te Bishop hill då.

L: Jaha.

Aldrich: Och så jag var jag där. Sen på hösten fick jag gå lite i skola för ett par år här se. Sen var jag lite äldre. Sen var jag på en farm up in Minnesota när jag var bara 15 years old.

L: Å långt dit upp! Var det sådana som pappa kände då eller?

Aldrich: Nej inte i Minnesota inte.

L: Hur kom Du dit upp?

Aldrich: Det var en som hade huset next to us; en widow, en änka och hon hade en dotter som var gift och hennes man hade köpt en plats in Minnesota och dom 'brukte 'va här och jag 'brukte hjälpa henne och 'cutta gräset, för hon tyckte jag arbetat så bra sa hon och han brukte anställa och ville ha en pojk.

L: Jaha.

Aldrich: Så hon 'undra om jag ville gå 'opp där, Du vet! Och jag 'frågte ju föräldrarna. "Sure"! Jag följde med dit 'opp. Jag var där 'oppe 'hele sommarn och jag hjälpte dom.

L: Var var det i Minnesota?

Aldrich: In Minnesota, Well: Good Thunder hette det.

L: Vad hette det?

Aldrich: Good Thunder.

L: Good Thunder. Det ligger norrut det?

Aldrich: Well no no not so far! Not to far from Willmore I think.

L: Jaså där, runt där, jaha ja.

Aldrich: And; we got up there, I believe to, what this one hette, det är en annan plats i närheten; den hette (?) i Guess, not so far from (?) either. Vi var där och hjälpte honom. Vi hade en god tid. Han hade just köpt den här platsen. Vi byggde in. Vi byggde ett chicken house på sidan, a kind of a pass. It was a wooden hill. We dug there. We built him that. Then in the fall (? en del utelämnat). We used to take the team and drive up to the town and get the lumber. We built a (?) to him!

L: Jaha.

Aldrich: I stayed there until in November, I think it was, when I came home. So I was away quite a bit.

L: Så då fick Du lära Dig att arbeta inom jordbruket.

Aldrich: Ja.

L: När Du var där, besökte Du Bishop hill någon gång då?

Aldrich: Om jag besöker det?

L: Ja. Besökte Du Bishop hill när Du arbetade i området 1910/ 1911?

Aldrich: Å! Jag kände dom. Jag går dit alltjämt oftast.

L: Ja, men, alltså 1911, kommer Du ihåg om Du besökte Bishop hill då?

Aldrich: Om jag kommer ihåg det?

L: Ja. Hur såg Bishop hill ut då på den tiden?

Aldrich: Å. Å.

L: Du såg the Big brick, det stora huset?

Aldrich: Å ja, vi var inte mycket i **stan** - Du vet.

L: Ni var inte det?

Aldrich: Vi var fyra mil ut.

L: Så det var sällan Du kom in till stan?

Aldrich: Men jag kommer ihåg innan, när dom körde in till stationen där. But jag kommer ihåg det gamla huset dom levde i då. Nu har dom just 'revet ner det och byggt ett stort fint hus, but then, var dom först kom hit och settlade - Du vet,

L: Jaa.

Aldrich: det var bara like två stora rum, ett, två stora rum upstairs!

L: Du såg det huset?

Aldrich: Ja.

L: Det var ett stort hus?

Aldrich: Ja. Häggblom levde ju där när vi var där i 19 10 se.

L: Jaha?

Aldrich: Å ja. Sen har dom 'revet ner det nu sen dess och byggt om det. Å ja.

L: Ja det brann ner.

Aldrich: no no. Dom bara .. bara .. ville ha mera modernt, stort, fint hus Du vet.

L: Jaha.

Aldrich: Dom hade ju barn, Du vet och dom hade ju till och ha mer rum - Du vet.

L: Ja ja.

Aldrich: Och så behövde dom pengar som dom fick - Du vet.

L: Jaha. Så Du var där hela sommaren då i Bishop hill?

Aldrich: Ja about.

L: Så kom Du tillbaka från Minnesota till Moline igen.

Aldrich: Ja.

L: Då var Du 16; då var Du 15 år?

Aldrich: Ja, 15 år. Sedan jag varit i Bishop hill så kom jag till Moline och var här ett par år och gick i en sån liten skola här, Du ser.

L: Jaha.

Aldrich: Och sen så

L: Vad var det för slags skola?

Aldrich: Va?

L: Vad var det för en slags skola?

Aldrich: Å just vanlig, for kids!

L: High school?

Aldrich: No no! Vanlig grade school.

L: Jaha.

Aldrich: Du hade till och gå dit och lära Dig lite stavning och allt förbättrad!

L: Det var inte lätt.

Aldrich: Vi kom in. Vi var lite större än de mindre kids-en Du vet, när vi kom in där.

L: Ja ja.

Aldrich: Jaa.

L: Var det många ifrån Sverige som gick i skolan här? Hade Du med Dig några flera kamrater ifrån Sverige?

Aldrich: No.

L: Nej. Det var ingen i Din ålder här?

Aldrich: No.

L: träffade Du någon i Din ålder som kunde prata svenska här i Moline, som Du var ute och lekte med eller var ute på kvällarna med?

Aldrich: No. No.

L: Du kommer inte ihåg någon?

Aldrich: Det kommer jag inte ihåg. No.

L: Ingen kunde prata svenska?

Aldrich: Nej, det var inga barn, I don't think, det kan jag inte komma ihåg. Som när vi var ute vid Bishop hill, där var ju kids, dom kunde ju inte språka svenska heller Du vet.

L: Inte det?

Aldrich: Men Nilson och dom kunde ju språka, men Kidsen kunde inte språka Du vet!

L: Jaså dom kunde inte det?

Aldrich: No! No no.

L: Nähä.

Aldrich: Ja.

L: Jaså Nilson, han var ifrån Småland?

Aldrich: Farmaren ja, å ja.

L: Jaa?

Aldrich: Så han var född granne 'te var min far var född se

L: Så han hade köpt den där farmen där nere då?

Aldrich: Å ja. Course han hade vart här i många många år innan min far was here. Det var när han var i Ljungby, se. Han hade even fått pengar utav min far 'te och resa hit - course han hade ju betalt dom se. But när han hade kommit så arbetade han på landet först. Så fick han lite pengar, så han köpte det. But Du vet - på den tiden var landet så billigt här, det var ju ingenting.

L: Hur stor gård var det? 120 acres?

Aldrich: No, han köpte till. Landet bestod bara av 80 först. Sen köpte han 100 mer när jag var där. Men nu är det, den yngste sonen, han har en 400 acre nu I guess.

L: De är fortfarande kvar, samma familj?

Aldrich: Den yngste pojken har familjen där.

L: Vad heter han?

Aldrich: Han heter of course Nilson också.

L: Det första namnet?

Aldrich: Morris.

L: Morris Nilson.

Aldrich: Morris Nilson.

L: Jaha.

Aldrich: Han har hemplatsen. Sen har han en bror som lever about en halv mil ifrån, han köpte en. Men alla dom 'andre barnen, alla fick goda platser.

L: Jaha.

Aldrich: En del are ju retired already!

L: Jaa ja. Så där fick Du köra hästar och mules, eller vad använde de för någonting?

Aldrich: Jag hjälpte dom ju lite. Jag mest hjälpa henne med barnen och chicken och jag hjälpte när dom tog in hö, så fick jag köra lite granna. Annars så arbetade han ju själv, gjorde själv - ser Du.

L: Ja ja.

Aldrich: Jag var med och hjälpte henne - You know - lite utav bägge. In the mornings de brukte och ta in korna - Du vet och - och rykta hästarna och sela hästarna och allt det där Du vet.

L: Det fick Du sköta om ja.

Aldrich: Det gjorde jag, Du vet.

L: När Du kom tillbaka från Minnesota; från Good Thunder, åter till Moline här, var arbetade Din pappa då?

Aldrich: Han arbetade ute.

L: Ute. Han var aldrig på John Deer eller the International Harvester, eller på Farmhall?

Aldrich: No no no no.

L: Han var aldrig där?

Aldrich: No no.

L: Men det var många som arbetade på de där plogfabrikerna i Moline?

Aldrich: Oh ja ja ja!

L: Det var ju överallt där nere på 3rd avenue?

Aldrich: Ja. Å ja. Alla dom som arbetade i fabrikerna Du vet var där nere Du vet.

L: Gick pappa med i Wasa när han kom hit?

Aldrich: Ja, dom gick med i Wasa här.

L: Redan från början?

Aldrich: Väl - jag minns inte när dom gick in - but he went in Wasa .. i Brödraförbundet!
1:39.

L: I Brödraförbundet?

Aldrich: 1:39 You know.

L: Jaha?

Aldrich: Och sen, senare åren, så of course han gick in i Wasa också.

L: Jaha.

Aldrich: Så jag gick ju in i 1:39, så fort jag var 16 år nära på. My syster hade vart där, hon hade, så hon tog min application när jag gick in där. Så jag har vart där ända sedan 19 13 I guess.

L: 1913.

Aldrich: Ja, det måste det ha vart. Jag tror det var 19 13.

L: Din syster också?

Aldrich: O ja. Så vi still tillhör också.

L: Jaha. Din syster, hon gifte sig här i Moline då?

Aldrich: Ja.

L: Och stannade kvar här?

Aldrich: Well nu - han är ju död - Du vet.

L: Ja ja.

Aldrich: För flera år sen och han arbetade här. But sen så, när dom slutade och arbeta och he retired, så köpte dom en plats nere - nere i Florida och han dog för några år sen, för sju åtta år sen.

L: Och han var svensk?

Aldrich: Å ja. Och, hon still lever, hon still har huset och lever där nere!

L: I Florida?

Aldrich: Nere in Florida ja. Å ja. Och hon har en dotter som lever nere i Florida också.

L: Och hon tillhör fortfarande the Nobel Arch?

Aldrich: Ja, bägge två, 'di tillhörde både the Nobel, och 1:39.

L: 1:39.

Aldrich: Så det är vad jag gör också.

L: Jaha.

Aldrich: Min gumma, hon tillhör bara 1:39, inte Wasa, bara 1:39.

L: Jaså, dom håller fortfarande kvar vid det där förbundet?

Aldrich: Ja.

L: Och the Scandinavian Fraternity heter det?

Aldrich: Ja ja.

L: Jaha.

Aldrich: Det är inte mycket till det något mer, det dör ju ut. Dom blir ju gamla och move away.

L: Men de har fortfarande Sjukförsäkring?

Aldrich: Å ja. Å ja.

L: Så det var bra med Wasa och med Brödraförbundet då, för ni kunde få sjukförsäkring?

Aldrich: Ja but det är ju så lite, så det.

L: Ja men på **den tiden var det mycket väl?**

Aldrich: Jaa det var lite, det var något.

L: Det var bättre än ingenting?

Aldrich: Ja och så hade Du - Du gick till bekanta, Du vet - Du känner. Och många som kom ifrån Sverige, när dom kom hit över. Dom blev bekanta Du vet se. Nu så är det ju ingen som kommer hit nåt mer.

L: Vad gjorde ni efter mötets avslutande? Hade ni dans?

Aldrich: Å ja. Då på sista tiden hade vi mycket sådant. Vi brukte hyra någon, hade smörgåsbord och sånt och sen så dansade vi efter, Du vet. Å ja. Men först så, jag tror inte vi hade mycket dans utan det var något särskilt: påsk och jul, vi brukte ha lite program, Du vet och sånt. Och så brukte dom ha sina card parties, Du vet.

L: Men det kom många till mötena då?

Aldrich: O ja.

L: De var välbesökta?

Aldrich: Å ja, på den tiden.

L: Och alla hjälpte till med att servera mat och att koka mat?

Aldrich: Ja. Men så med tiden så blev dom äldre. Du vet. Du vet dom blev gamla där, gamla gamla!

L: Och de yngre, de var inte intresserade av att komma?

Aldrich: Va?

L: Barnen var inte intresserade av att följa med föräldrarna?

Aldrich: No. Det är häröver, alla logerna likadant! Det är likadant med alla logerna.

L: Vad berodde det på att barnen inte var intresserade? De hade andra intressen?

Aldrich: Ja.

L: Det går inte att göra någonting åt!

Aldrich: No no no.

L: Det var en helt annan värld?

Aldrich: Va?

L: Ja det var en helt annan värld för barnen?

Aldrich: Å ja. 'Di brukte ha program. Dom brukte börja. Dom brukte springa in. Alla hade sina barn, då brukte barnen ha programs och allting där Du vet! But det

L: Hade de inga teaterföreställningar i Moline?

Aldrich: Teater?

L: Ja?

Aldrich: Å ja.

L: Det kom hit svenska trupper? Olle i Skratthult?

Aldrich: Å ja!

L: Kommer Du ihåg Olle i Skratthult?

Aldrich: Jag kommer ihåg när Olle i Skratthult kom hit en gång, det minns jag ju.

L: Var medverkade han då? Var det hos Wasa?

Aldrich: Jag vet inte, om de hade det på (?) hall här nere?

L: Jaså. Och han hyrde lokalen själv? Du kommer inte ihåg det.

Aldrich: No. Jag var inte mycket i det - se.

L: Nähä. Vad fick Du för arbete efter att Du kommit hit till Moline 1915 och 1916? Det var under Första världskriget då.

Aldrich: Det var inte mycket då.

L: Var det svårt att få arbete här då?

Aldrich: Så kom jag in till Strömbäck & Beckers, jag vet inte vilket år det var. Å ja. Så var jag up in Minnesota of course på farmen två tre gånger på hösten, Du vet, in the harvest, jag var uppe där Du vet.

L: Ja ja.

Aldrich: Och sen så kom jag in till Strömbäcks och 'börja. Jag var där två vintrar, sen ville jag inte gå dit mer. Så kom jag till (?). Dom ville ha mig tillbaks, men jag ville inte gå in där, för det var så billigt. Så fick jag 'en job i East Moline, där dom gjorde automobiler. Så fick jag 'en job där.

L: Var var det någonstans? Här i Moline?

Aldrich: I East Moline.

L: East Moline.

Aldrich: Ja.

L: Vad var det för slags bil?

Aldrich: Det var - for the minute I just can't remember what they called it! It was a stor, fin bil. Men det gick under, se. It was about två tre years, sen gick det under.

L: Så det var allt de höll på?

Aldrich: Va?

L: Det var allt de höll på; tre år?

Aldrich: ja, jag tänker det. Jag kan inte komma ihåg åren där precis - but. Sen kom jag tillbaks 'te Strömbäcks. Det var efter som jag kom tillbaks 'te Strömbäcks.

L: Vad gjorde de hos Strömbäcks?

Aldrich: Dom gjorde - dom svarvade. När jag först började var det mest bara svarva handtag, handles for - for: feel handles and trowel handles, You know, handles.

L: Jaså! De var gjorda utav trä!

Aldrich: Utav trä ja. Å ja, det var all trä.

L: Allt trä.

Aldrich: Svarvade dem - se.

L: Jaha. Det var också här i Moline?

Aldrich: Ja, i Moline. Det still är där, men dem är såld. Dom gick ut. Dom gick ut utav business också. Sen så började dom och göra leksaker; toys - och vi gjorde toys och leksaker. När jag började var fabriken liten. Sedan byggde vi till och så byggde till. Så arbetade jag där för

L: Det var också utav träleksaker?

Aldrich: Allt trä. Ja, sure.

L: Och det fanns avsättning för att sälja överallt?

Aldrich: Va?

L: Det kunde ni ju sälja då?

Aldrich: Dom, dom sålde ju till alla stores över hela Amerika - Du vet.

L: Jaså.

Aldrich: Och vi hade en stor business there för en tid, för några år.

L: Jaha.

Aldrich: Med leksaker, å ja. Jag var där för att sätta opp svarvarna för dom, se. Dom hade haft två tre andra, men det gick inte så bra. Så var dom efter mig. Dom tyckte väl om mig där, så jag gjorde det. När jag hade vart där några år, he came tillbaka, en förman där, någonting hände när han kom till dit. Dom blev a kind of trötta på honom. Så jag hade ju och göra allting där. När han inte var där så hade jag till och sätta opp maskiner och sedan ta dän maskiner. Jag hade 'te och göra alltihop, se, när han inte var där se. Så efter en tid så kom han in med några där och sa: nu så; nu så; nu så är Du förman här. From now on så är Du förman. Så blev jag förman där. Så för dom 'siste 30 åren så var jag boss där nere.

L: Så många år!

Aldrich: Jo jo.

L: Och det var Strömberg?

Aldrich: Strömbäck Becker.

L: Å Strömbäck?

Aldrich: Strömbäck & Bäcker.

L: Strömbeck & Becker.

Aldrich: Ja.

L: Var de båda svenskar?

Aldrich: Å ja. Å ja, de var. Dom belonged 'te Frikyrkan, Du vet.

L: Jaså.

Aldrich: Dom var members av Frikyrkan.

L: Jaha.

Aldrich: Stora i Frikyrkan. Jag tänker dom byggde Frikyrkan här!

L: Jaså de hade klarat sig bra. De hade gjort pengar på sin fabrik?

Aldrich: Å ja, sure. Men det var ju - betalningen var ju så dålig så det. Men jag visste att det var stady Du vet där!

L: Det var inga fackföreningar på den tiden? No unions?

Aldrich: No nej inte då.

L: Inte då.

Aldrich: Men det blev de sista åren jag var där så blev det ju, but nej det var ingen då, nej.

L: Var det på 40-talet, efter kriget?

Aldrich: No. Se jag 'lämna där i 19 60. Det är 25 år nu den 1 oktober sedan jag lämnade.

L: Jaha.

Aldrich: Ja.

L: Blev det besvärligheter när the unions came into Moline här? Under 30-talet var det inte mycket unions? Snickare var ?

Aldrich: Snickare var; utsides arbetade dom, men inte i shop-en var dom inte mycket.

L: Inte i shop-erna?

Aldrich: Mabee på dom större, men inte, **like var jag var**, där var ju ingen.

L: Inte på dom små.

Aldrich: Ja: snickarna och 'plummerna och the brick layers, dom hade ju unions förstås.

L: Ja ja. Men det var besvärligheter när de kom in i fabrikerna då?

Aldrich: Va?

L: Det var besvärligheter när dom kom in i fabrikerna? Resistens?

Aldrich: Ja.

L: There was not easy.

Aldrich: No. I was a kid of (?), course no trade, You see.

L: Ja ja.

Aldrich: You had to notice this and that. And if You had to take in apprentices: a plumber had to take in a plumber. You didn't want to have one apprentice. That's why I finished, I went out for harvest two three times, You know.

L: You had to know the boss then before You could get in!

Aldrich: It might say so, I don't know! I went up there. Then I worked for (? överhoppat) for three Years I guess, up in Dakota and Minnesota.

L: Jaha.

Aldrich: Yeah I worked there for

L: How about during the Depression?

Aldrich: During the Depression, då var jag ju nere 'te Strömbäcks. In -29.

L: -29.

Aldrich: Å ja.

L: And they were kept going during the Depression?

Aldrich: Yeah he was pretty good. Det gick ju ner naturligtvis - but

L: They were still going then.

Aldrich: But he was going, but vi var nere 'te. - Våldigt många var ju - dom var ju inte alla där - en del var ju laid off, Du vet, naturligtvis. En del arbetade ju - mabee -. För en tid så arbetade jag bara för en tre dar i veckan, tror jag det var. Men det var bara för about en månad. Vi var dom 'förste som började 'peaka opp efter the Depression!

L: Why was that? People couldn't afford to buy toys, but they still did?

Aldrich: Well - everything. Det var ju inte bara det, det var ju allting! Det var - alla andra.

L: But - You know - the farming mashinery - there was down. Nobody could afford to buy the farming mashinerries. But how could people afford to buy toys though, how could they keep going fabricate them?

Aldrich: At that

L: It was still going.

Aldrich: At that time, it wasn't to much toys, but most wood handles.

L: Handles.

Aldrich: And - we made handles by the millions. We had mashines. You know We made 50 60 handles a minute. Oh yes we had automatic mashines and we just put the pieces in. We made them round and so we were making handles with different shapes; oktagon or hexagon, or.

L: Were they made of ash or of oak, or?

Aldrich: No. There was mostly birch and stuff like that.

L: Oh birch.

Aldrich: They got different ones there. They made of hickory, they made of

L: Exhandles too?

Aldrich: No, we didn't make any big handles, it was all smalller handles.

L: Small.

Aldrich: Iron handles and trowel handles and all other kind of stuff.

L: So that was going all right!

Aldrich: We went pretty good. We started up, then we began to start it up and after we kept going again.

L: Who got the idea of manufactural toys, at Strömbäck & Becker? How did they get the idea to start with toys?

Aldrich: I guess they made dolls, the most beautiful dolls, a sort of (?) and everything.

L: Small ones?

Aldrich: Oh yeah, all sizes. And we made airplane kits for the kids - You know. Then we made trains, like the little model right there!

L: Oh this is from Strömbeck & Becker!

Aldrich: Oh I have got that from my nephew. He bought it in a hobby shop, in Devenport, a couple of years ago and he gave it to me! But we made all kinds of different sized trains. And we started with one train and when the trains started to get bigger and bigger we even made that. We built blocks. We had so much stuff!

L: And they were sold to stores then?

Aldrich: Yeah they had their - Yeah they had their

L: They had sellsmen out then?

Aldrich: They had sellsmen, oh yeah.

L: So - there was a big business.

Aldrich: Oh we made a lot of money for awhile there.

L: Jaha.

Aldrich: The shop became bigger and bigger.

L: That was down in the East Moline. Where in East Moline?

Aldrich: In Moline!

L: Yeah - where?

Aldrich: 53th street!

L: 53th street.

Aldrich: The 4th or the 5th avenue, the 4th avenue I guess.

L: Oh I see.

Aldrich: It's still there. Somebody bought it two years ago, and they did make it over and they will sell it now. I Haven't heard yet if it is sold or not.

L: So it just went right caput?

Aldrich: Yeah - they did get some guys in there. I don't know what they were doing then.

L: And Strömbeck and Becker, they are all gone.

Aldrich: Oh yeah and old Strömbeck he got sick and died. There was one of the troubles of course.

L: jaha.

Aldrich: Ja.

L: Were there a lot of Swedish workers at Strömbeck & Becker?

Aldrich: There were some Swedes, Oh there were a few Swedes - but there was everything in there.

L: Belgians?

Aldrich: Oh yeah, there was everything!

L: All kind of workers.

Aldrich: Yeah.

L: How were the belgian people to work with? Did they stick together?

Aldrich: That I couldn't tell You. But the few that we had, (? överhoppat).

L: No.

Aldrich: I think: they were like they should be, just like anybody else I think.

L: But sometimes the Italians clicked together.

Aldrich: Oh yeah, course I didn't have that experience.

L: But there were smaller places here then.

Aldrich: I didn't have that experience.

L: No. So You have spent a lot of years in the toy industry.

Aldrich: Well - all together?

L: Ja.

Aldrich: All together I worked there for 39 years.

L: 39 years. In one place.

Aldrich: To long.

L: To long? You were in the Union?

Aldrich: No I wasn't in the Union.

L: Because You were a forman.

Aldrich: Yeah.

L: Did they have a pension plan for You?

Aldrich: Yeah they did, and a kind of (?) too. In the later years they got a little pension, (? överhoppat).

L: Oh, I see. What happened? Did You have to pay into it? (Aldrich gör en nekande åtbörd). They paid it in only. Oh I see.

Aldrich: I thought You know how it was.

L: How about the vacations? Did You have any vacation?

Aldrich: Oh yeah!

L: Two weeks?

Aldrich: At the first we only had one week - and then - I think - I don't know if I got three weeks or not! I know we had two weeks at least. Yeah.

L: Was it paid?

Aldrich: Oh yeah. It wasn't much, but it was a pay!

L: How about the other factories: John Deer, Farmhall, Moline Plow and Minneapolis/ Moline. How were those factories. Were they good for the working man, or were they tuff?

Aldrich: I think there were a bit of both kinds, I guess. He; - He didn't; - Erik, he didn't work there?

L: No, he worked at the construction.

Aldrich: Yeah - he worked at the construction - yeah. But; like Sture Dahlstrom,

L: He worked for the Moline?

Aldrich: For the Moline Plow Company.

L: Jaha.

Aldrich: That was where he was and then he worked out at some other places after that.

L: Jaha.

Aldrich: I think You can find - good places - and - some places aren't so good.

L: It depends on the persons.

Aldrich: Yeah it depends on the persons and the kind of job they happened to get.

L: But You have been a forman then. It wasn't always easy. You had to sit between the management and the workers. Where were You standing then? You had a tuff time there to protect Yourself?

Aldrich: Yes. I had to back a little some times.

L: You didn't have any strikes or anything like that?

Aldrich: Yes we had, once or twice, I think it was.

L: Oh, You had?

Aldrich: mhm.

L: Jaha.

Aldrich: That was not very long.

L: You had no problems with the language though, while You came here so early? You were only 13?

Aldrich: Yeah!

L: You picked it up pretty fast though?

Aldrich: Pretty fast I guess.

L: And then You went to school?

Aldrich: A little bit.

L: They helped You pretty good? I mean; when You went to school? But then You came home though. Mother and father, they spoke Swedish.

Aldrich: Oh yeah.

L: Did they speak Swedish all the time?

Aldrich: Well. -

L: Did they use the English?

Aldrich: Not much. They did use both, but most the Swedish - I guess - for a long time.

L: So Your sisters and brothers, they had to answer them in Swedish?

Aldrich: To the beginning - yes sure.

L: So the rest of the kids, they went to school when they were small?

Aldrich: Oh sure.

L: Did they pick it up faster than You did?

Aldrich: They got out more out of it You know; naturally.

L: Because they went the hole day in school.

Aldrich: My brother, he went two years in high school even. And the others, they went not even through the high school - see.

L: What kind of work did they get, Your brothers and sisters, when they first came?

Aldrich: When they first came, they didn't do anything! My sister, she did work

L: For a family?

Aldrich: As a made in a house - You know. That was the only she ever did, course she got married of course.

L: And there was easy to get a job like that?

Aldrich: Oh yes.

L: There were no trouble to get it?

Aldrich: My oldest sister, she went to high school. She got a job as a secretary. She was a secretary for a lawyer.

L: In Moline?

Aldrich: In Moline yes. And she got married.

L: It was Your next younger sister?

Aldrich: The next younger - yeah.

L: I see.

Aldrich: The next to the youngest, yes.

L: I see.

Aldrich: The youngest, I don't know if she started working, she got married.

L: And Arvid, Your brother?

Aldrich: Arvid, my brother. He went two years in high school. Then he quitt and went out to start working.

L: What kind of work did he get then?

Aldrich: At first I think he worked for (?), he (with wagons and everything. Then he worked to Years I think as a kind of apprentice to a carpenter! Outside work. And then, after that, he

got a job at the Moline (?) shop. He worked in the department; the Middle department(?). He worked in there. He worked in there until he retired I guess.

L: Your dad,

Aldrich: Yeah.

L: He could have started his own construction company, with You and Arvid Your brother?

Aldrich: Yes. He never thought of it.

L: He never thought of that?

Aldrich: He had that little education to figure it and everything. You have to figure it out, so You are right through, You know.

L: but they say: some of them didn't have much education and they went through it. Smecked up one building, after another.

Aldrich: No. I don't think that ever

L: Occured to him?

Aldrich: I don't think that ever entered in his mind. No.

L: No. Which church did Your family belong to when You came here?

Aldrich: Salem.

L: Salem. That was right in the neighbourhood.

Aldrich: Yes, up on the (?) and the 18th Ave.

L: Ja.

Aldrich: My dad, he signed us in when we came here. I and my wife, we belonged to Salem all the time of course.

L: Ja.

Aldrich: course - we all kids was in Salem once upon a time.

L: Jaha.

Aldrich: But we are the only ones that goes to Salem. We are the only ones that goes to Salem of the family.

L: Jaha.

Aldrich: Next to my youngest sister, she goes almost to church, but she goes to the First Lutheran. And my youngest (?), they live in Rock Island, they goes to some church in Rock Island.

L: Your parents, they bought a house then close by, so You could walk to the church?

Aldrich: Oh no no. You had no cars! There were street cars.

L: They had street cars up to the church then?

Aldrich: No not up to the church, but we could travel in them around the town, the old street cars. There was nothing else.

L: How long did it take before You could get a car? Did Your dad buy a car?

Aldrich: No, he never had a car.

L: He never had a car.

Aldrich: No.

L: He bought a house then up there?

Aldrich: On the 12th Str.

L: 12th Str.

Aldrich: Between the 17th and 18th Ave.

L: Was that a new house?

Aldrich: That was an old house and he remodeled it.

L: He remodeled it.

Aldrich: He took down a part of it and made it bigger.

L: So how long did it take before You could buy Your own car?

Aldrich: It was at first when I was in Dakota. I learned to drive there, an old Model T Ford. So that's how I learned to drive. And then I came over here and I bought my own car in 1922.

L: 1932.

Aldrich: -22.

L: Then You were saved up enough.

Aldrich: I had.

L: Was it a deli?

Aldrich: No no, it was a Ford.

L: A ford.

Aldrich: A Model T Ford.

L: Who bought these (?) cars, was it the more fluent people?

Aldrich: Oh - anybody.

L: Wasn't it too expensive?

Aldrich: To start with, they had to have their money to buy a car.

L: But (?) was an expensive car, compared to Ford, and that stuff.

Aldrich: Yes, I think it was a little more expensive, but it went out of business too - You know. (? utelämnat). I don't remember the name of it. RMV. RMV.

L: RMV.

Aldrich: That was the name of that car I worked for.

L: And that was a regular sedan?

Aldrich: (? Utelämnat).

L: Henry Ford, he got the assembly line!

Aldrich: Oh yes. They all got that now.

L: When did Your parents become citizens?

Aldrich: I really don't know in what age he became a citizen, but he did. He became a citizen when I still was young enough, so I didn't have to take any.

L: Oh I see!

Aldrich: Yeah. I have found that out.

L: The whole family automatically came in then?

Aldrich: No, not my oldest sister, she was too old.

L: She was too old.

Aldrich: She was too old to get in on that. So, finally, in the later years, she took her own. And my was (?), I guess, so there were questions about it in one time!

L: But You slipped into it!

Aldrich: Yeah I got into it.

L: How about during the First world war? Were You drafted?

Aldrich: The First world war? No.

L: Yes 1917?

Aldrich: Yeah.

L: Were You drafted?

Aldrich: I was, but I never went.

L: No?

Aldrich: I was working by a company up in Minnesota and they were (?), in the fall, because it was a kind of governmental work, You know - (?) work.

L: Oh, I see.

Aldrich: And then, when I was called (? utelämnat). I was supposed to be in Dakota, out somewhere - in Dakota, there - and; - he says: "Don't get excited about it, don't get excited about it. It's too much flu in the camps, so we can't take You anyway. We can't take You for three weeks".

L: So that was the Spanish flu?

Aldrich: Yeah yeah! So then I didn't. So then I was supposed to go in the 12th, I was supposed to go in. So then the (?), he called us and he said: we didn't have to go! So that how it was!

L: So, this influenza epidemic, was it also ramped here in Moline?

Aldrich: It was quite a few of them, I guess, that I knew. Course I wasn't in Moline, I was up there at that time.

L: You were up there. How about up in Minnesota, Did they have it there too?

Aldrich: Oh sure, they had, a lot of them were dying.

L: It was all over?

Aldrich: It was all over. It was all out in the country they had it You know. And that's why they couldn't take us, it was the flu.

L: Who was affected? Was it the young people or the old people?

Aldrich: Which?

L: Who died from it, was it the young people, or the older ones?

Aldrich: I think it was

L: Anyone.

Aldrich: I think it was mixed. But I

L: You didn't have it?

Aldrich: I didn't have it, no. I didn't have it.

L: Some could fight it off!

Aldrich: Yeah it didn't bother me. Some of them had it. You couldn't go to any entertainment, You had to be close on, You couldn't mix with people, You had to rest and be close at night, You (? överhoppat) if they had got the flu, You know.

L: For how long was that going on?

Aldrich: I don't know. I can't remember.

L: It was in the fall?

Aldrich: Yeah it must have been in the fall. It was in the fall, that's why I didn't have to go out.

L: How about the churches. Were they also affected by the closing down?

Aldrich: I can't tell You.

L: You can't remember that. You didn't go to the church up in Minnesota?

Aldrich: No, we didn't go to the church up there. We went out in the country, making ditches, and other things.

L: Oh, I see.

Aldrich: We drained ditches You know.

L: You lived in a camp then, or You boarded somebody?

Aldrich: No, they had camps for us. They furnished and cooked in the camp and everything and then sleeping quarters.

L: In Your home, what kind of newspapers were they reading? Did they have Svensk-Amerikanaren Tribunen?

Aldrich: Here in Moline they did. They even had a Swedish paper in Moline here; the Moline Swedish Paper.

L: The Moline Swedish Paper. Oh they had it then!

Aldrich: It was printed down here on the 6th Ave and 15th Str.

L: Jaha.

Aldrich: Yeah. The guy, who had that printing press, he was the one that met me down on the 7th Ave, when they were organizing the Wasa down there. He said: "We are organizing this. Why don't You join us"? I said: "Okey"!

L: Oh - I see!

Aldrich: So that's how I got into Wasa!

L: So You were right in the beginning then?

Aldrich: Oh yeah, I am a charter member.

L: A charter member.

Aldrich: Because the charter was still open. (? Utelämnat) but the charter was still open.

L: Where did You meet then when You had Your charter meetings? In which hall did You meet?

Aldrich: I don't know were they first met - I don't know. But when I met him, they had the meetings at the Swedish Odd Fellow Hall.

L: Oh it was the

Aldrich: The Swedish Odd Fellow Hall.

L: That was an old Swedish Odd Fellow though?

Aldrich: The hall?

L: I mean; the hall, and the organization, was old?

Aldrich: Oh sure!

L: It was from the 1880s, or something.

Aldrich: yeah that's down on the 15th Ave and 13th street.

L: But it's closed now though?

Aldrich: It isn't Odd Fellow any more. I think the building is just for sale, if they can sell it - I don't know, I've heard that it is for sale any way. They have (?) rented it out to some stores down there.

L: But that hall was filled with people though years ago when the Wasa met there?

Aldrich: Well 1:39, we had a hall upstairs.

L: Oh You met in the same hall?

Aldrich: We went up, 1:39, we went upstairs. That big hall, we had the big hall, on the second floor. We had the bigger hall.

L: Yes.

Aldrich: But the other ones, they just had the lower hall. So; for many years, we had a lot of members, we had between 200 and 300 members - I guess. We had the upper hall. And then, later on, we did move on to the lower one.

L: Did You serve as an officer in Wasa?

Aldrich: Oh - I can't say so.

L: Chairman or vice chairman, or?

Aldrich: No no!

L: As a treasurer, a secretary?

Aldrich: No. My wife was a financial secretary for about 17 years, but I was a marshal, or what ever they called it, there in 1:39.

L: In the guard?

Aldrich: Yeah - that I have been too - of course - but I (? överhoppat). I was just a member (? överhoppat). Then we got married and I had no time to go to the lodge meetings.

L: So - when did You get married?

Aldrich: -23.

L: 1923. Your whifes name was Hilma?

Aldrich: Nord.

L: Nord!

Aldrich: Nord.

L: From Sweden. She was from - where in Sweden?

Aldrich: She was born in Småland.

L: In Småland. And her parents came here to then?

Aldrich: No no! No no, she had a sister here before, so she came by herself.

L: So You were married .. ?

Aldrich: -23.

L: 1923. So You met here in Moline then?

Aldrich: Yeah.

L: Ja.

Aldrich: I met her through the lodge really. Well - her sister was a good friend of my folks and I met her first. And then Hilma was going to the lodge meetings, that's really were we met.

L: So they met twice a month at that time?

Aldrich: Yeah man.

L: So one meeting was for business and one meeting was social?

Aldrich: More in the way, but it was all a little business. They had to read the reports and

L: Did they have something to serve after every meeting?

Aldrich: Don't ask me!

L: No. You don't remember that at all.

Aldrich: No no no, I can't remember that.

L: 1923, when You married, was it a good time then? Was it easy to get a job - and a god pay?

Aldrich: There was not exactly good (? resten överhoppat).

L: How much did they pay then an hour? 30 cents?

Aldrich: Oh no they paid more than that of course. When I worked for RMV up there, we made up to; it was a good company, we made up to - up to a dollar an hour.

L: It was high paid!

Aldrich: Yeah real high. So it was a big drop when I did go back to the Strömbäcks. At Strömbäcks they paid 55 cents an hour!

L: How could they afford to pay one dollar an hour!

Aldrich: There was piece work of course You know for the cars.

L: Did Ford start with 5 dollars a day?

Aldrich: Start with it!

L: Yes.

Aldrich: No they didn't start with 5 dollars a day!

L: Was it more than that?

Aldrich: Unless when they started.

L: I mean: with the assambly line?

Aldrich: I don't know. I don't know when they started.

L: So You made about 8 9 dollars a day there then?

Aldrich: Up there?

L: Yes, at RMV?

Aldrich: Yeah.

L: That was pretty good!

Aldrich: That wasn't good but better than the average - You know.

L: So You could save that money?

Aldrich: Save!

L: For how long time did You work for that kind of pay?

Aldrich: I can't remember exactly, it must have been about 1919 - 1922 -

L: For five years?

Aldrich: No, that company left. They went under in '22, so: '21 '22 '23 - two three years probably.

L: And no unions?

Aldrich: No, there was no union.

L: How many worked there, about a hundred?

Aldrich: Oh I think it was more than that, because they had two places. I don't really know how many (?) worked there. I worked in the final assembly line. They figured the final assembly and they had the motor division and all that, so I got no idea about how many there were.

L: So they made their own motors?

Aldrich: Well if they made them I don't know, but they (? överhoppad dialog). I think it was a good motor!

L: A good motor?

Aldrich: I think so.

L: So they sold quite a few of them?

Aldrich: I can't tell You that. I don't know how many they sold.

L: Did You drive any of them?

Aldrich: No no no!

L: No?

Aldrich: They had some test pilots, they went out testing all the time. But I never drove one of them.

L: No.

Aldrich: One of the Strömbäcks bought one of them, I know that.

L: Jaha. So that was an open automotive shop?

Aldrich: A company yeah.

L: So - when You got married, did You buy a house then?

Aldrich: Me!

L: Ja?

Aldrich: No, I didn't buy a house.

L: You rented then first?

Aldrich: We rented, the old folks had a place. There was a policeman living on there.

L: Your wife's parents?

Aldrich: No, my folks. My wife's parents, they lived in Sweden. They were dead. So this policeman, living there downstairs, he rented from my folks, when he heard that we want to get married, he says: "If You want this place, we can We want to move any way". (He had one child and his wife was pregnant). So he says "we are going downtown". They didn't have any car. "We are going to get an apartment downtown in any way." So he said: "If you want this apartment,, so... ." We did. We stayed there. It was a good thing with that; good for those folks, when they got older, we took care of them - so we lived downstairs and had the folks upstairs.

L: Oh I see.

Aldrich: So then we sold that and and we went out to California for about five months. And then we came back and we looked all over the town for

L: Five months! You were looking for a job then?

Aldrich: No. We were retired. We left (?) in 1960.

L: Oh 1960!

Aldrich: See see yeah. We had lived there for 37 years. Then! we came back here and were looking it all over for a decent place to live. Finally we had a friend who found this place for us here. And my wife liked it very well as it is and we want to stay right here. The busses are going right by and the hospital is right over here, for in case I can't drive You see.

L: It is a nice house too!

Aldrich: This is a real nice house, a nice apartment. I've got the hole basement here for us two! It can't be better for two people! I've got my own garage and my own fire place. So then we moved in here and we have been here, it will be 25 years now; no 24 years we have been here. We moved here in -61.

L: How many children do You have?

Aldrich: Two.

L: Two children. A boy and a girl?

Aldrich: Two boys.

L: Two boys. Do they work in this area?

Aldrich: No no, they have never worked here. The oldest one, he wanted to get in the service in the Second world war. He wanted to fly all the time, he only wanted to fly. So I signed up for him, when he was going to draft and between, I signed for him so he got in and he passed. He got to be a pilot. He flew and bombed over there during the war. And he got a job for Unated Airlines. He flew for the Unated Airlines in 27 years - and he died about 12 years ago, he died.

L: Oh I see.

Aldrich: So. So; then the youngest one, he is an engineer. He got hes job in California. He went to college, to Augustana and he got hes Masters degree in Kansas. In another year and a half he can; he can retire.

Lennart Setterdahl: Här är det slut på intervjun med Aldrich Swanson, Moline, Illinois. Slut på intervjun.

Transkriberat från kassettband 2012-11-08 /O-KS